

N:o 4.

Ank. till Riksd. kansli den 7 febr. 1887, kl. 12 midd.

Laguskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändrad lydelse af 2 § i utsökningslagen den 10 augusti 1877.

I 2 § af utsökningslagen den 10 augusti 1877 stadgas: »Utmättingsman är å landet kronofogde, hvar inom sitt tjenstgöringsområde, och i stad stadsfogde. Erfordras i stad mer än en stadsfogde, bestämme Konungen deras antal och omfånget för hvarderas befattning.

Utmättingsman har att, efter ty i denna lag sägs, fullgöra hvad öfverexekutor förordnar, verkställa dom samt i vissa fall utan föreskrift af annan myndighet förrätta utmätning.»

I 3 och 4 §§ af samma lag föreskrifves vidare, bland annat:

»3 §. Kronofogde eger att för bestämdt fall till utmättingsman i sitt ställe sätta länsman eller annan man, som af Konungens befallningshafvande antagen är; svare dock vid utmätning kronfogden sjelf för redovisningen och för skada, som af utmättingsmannens fel eller försummelse kan komma. Ej må kronofogde åt annan uppdraga försäljning af utmätt fast egendom eller fördelning af köpeskillingen derför, ej heller fördelning af köpeskillning för utmätt lös egendom i fall, då enligt 119 eller 120 § sammantråde för köpeskillningens fördelning erfordras.

4 §. Konungens befallningshafvande ege för bestämdt fall eller inom visst område förordna länsman eller annan lämplig person att på eget ansvar i kronofogdes ställe vara utmättingsman. Om sålunda förordnad utmättingsman gälle hvad i denna lag om kronofogde stadgas;

dock må han ej i sitt ställe sätta annan man och ej heller, med mindre förordnandet innehåller särskildt medgifvande, befatta sig med försäljning af utmätt fast egendom eller med fördelning af köpeskillning för utmätt egendom i fall, som i 3 § 1 mom. omförmälas.»

Från Andra Kammaren har lagutskottet fått emottaga två inom nämnda kammare väckta motioner, hvilka äsyfta sådan ändring af ofvan anförda 2 §, att äfven länsman skulle inom sitt distrikt vara utmättningsman, utan att särskildt förordnande därför erfordrades. I den ena af dessa motioner (n:o 7) anför herr *Allvar Olsson*: »Då kronofogdarne i allmänhet hafva vidsträckta tjenstgöringsområden, kunna de i flesta fall icke hinna att sjelfva verkställa alla till dem inkommande utslag, utan öfverlemna oftast verkställigheten till länsmannen, och allmänheten har vid sådant förhållande ofta förundrat och beklagat sig öfver, att en utmätningssökande icke kan få direkte hos vederbörande länsman aflemna ett utslag för verkställighet och der afhemta redovisning, när liquid influtit, då derigenom mången gång skulle kunna vinnas en ganska betydlig besparing af tid och kostnader. Om till exempel en landtman erhållit en qvarstadsdom eller ett utmättningsutslag å en sin granne och får veta att gäldenären håller på att undanskaffa sina tillgångar, eller är beredd att resa ur riket, och om kronofogden i orten är boende på 50 kilometers afstånd från platsen, men länsmannen deremot bor endast 5 kilometer från stället, så kunde erforderlig verkställighet erhållas redan samma dag, om sökanden hade rätt att derom anlita länsmannen, hvaremot om kronofogden först måste uppsökas, verkställigheten i följd af afståndet fördröjes minst ett par dagar och under tiden kunna gäldenärens tillgångar vara bortskaffade och fordringsägaren derigenom icke allenast gå förlustig sin fordran, utan äfven riskera att få betala en dryg undersökningskostnad. Äfven med hänsyn till gäldenärerna vore det en fördel, om exekutiva åtgärder i allmänhet finge vidtagas af närmast boende fögderitjensteman, hvarigenom utsköpningskostnaderna i görligaste mån inskränktes. Exempel lär finnas, att inom en del ganska vidsträckta fögderier kronofogdarne icke remittera inkommande utslag till länsmannen, utan verkställa de samma dels sjelfva och dels genom dertill särskildt förordnade biträden, hvilket naturligtvis gifver anledning till missnöje såväl hos allmänheten, som derigenom nödgas betala dryga resekostnader, som ock hos de länsmän, hvilka sålunda gå miste om en påräknad inkomst af tjensten, hvilket

för dem måste anses som en ej oväsentlig förlust, helst den för dessa tjänstemän jämförelsevis knappt tilltagna lönen är underkastad en betydlig reducering genom resekostnader för de många olikartade tjänsteförrättningar de äro skyldiga att utan ersättning verkställa.

Enligt 4 § i utsökningslagen eger visserligen Konungens befallningshafvande att inom visst område förordna länsman att på eget ansvar i kronofogdes ställe vara utmättningsman, men då sådant förordnande endast undantagsvis meddelas, har från åtskilliga håll framställts den önskan, att utsökningslagen måtte ändras derhän, att hvarje länsman blefve utmättningsman för sitt tjänstgöringsområde med skyldighet att från allmänheten mottaga domar och utslag för verkställighet och därför afgifva redovisning, och enligt hvad här ofvan blifvit antydt, skulle genom en sådan förändring hufvudsakligast vinnas följande fördelar: minskadt besvär för sökanden vid utslags aflemnande och redovisnings afhemtande, erhållande af snar verkställighet, der skydsamhet särskildt är af nöden, minskad kostnad för gäldenären, utsökningsmålens jemnare fördelning mellan kronofogdar och länsmän, och blefve dessutom kronofogdarne befriade från den dem nu åliggande redovisnings- och ansvarsskyldigheten för länsmännens åtgöranden i utsökningsmål.»

Med stöd af hvad han sålunda anfört föreslår motionären, det Riksdagen ville för sin del besluta, att första punkten i 2 § af gällande utsökningslag måtte erhålla följande förändrade lydelse: »Utmättningsman är å landet kronofogde och länsman, hvar inom sitt tjänstgöringsområde, och i stad stadsfogde.»

Den andre motionären herr *G. Jansson* i Krakerud anför (i motion n:o 102) väsentligen samma skäl till stöd för sitt förslag som herr *Allvar Olsson*, men föreslår följande, från den sistnämndes förslag något afvikande lydelse af första punkten i 2 § utsökningslagen: »Utmättningsman är å landet kronofogde samt länsman, då han derom affordringsgaren direkt anlitas, hvar inom sitt tjänstgöringsdistrikt, och stadsfogde i stad.»

I det förslag till ny utsökningslag, som af Kongl. Maj:t framlades för 1877 års Riksdag, hade 2 § följande lydelse: »Utmättningsman är å landet och i stad, som under landsrätt lyder, kronofogde och i öfriga städer stadsfogde. Utmättningsman har att, efter ty i denna lag sägs, fullgöra hvad öfverexekutor förordnar, verkställa dom samt i

vissa fall utan föreskrift af annan myndighet förrätta utmätning.» Något stadgande, som motsvarade den nuvarande 4 § i utsökningslagen, fanns icke i förslaget.

Det särskilda utskott, som tillsattes för behandling af den Kongl. propositionen, yttrade i sitt deröfver afgifna utlåtande (n:o 2 sid. 62) följande i afseende å de föreslagna 2 och 3 §§:

»I likhet med de föregående lagförslagen föreskrifver äfven det kongl. förslaget att å landet endast kronofogden får vara utmätningssman. Han får visserligen sätta annan i sitt ställe, men denna lättnad för kronofogden är dock förenad med skyldighet för honom att svara för skada, som af vikariens fel eller försummelse kan komma, och den part, hvilken för utfäende af sin rätt är nödsakad att anlita exekutiv myndighets biträde, måste i allt fall alltid först vända sig till den ordinarie utmätningssmannen. Uppenbart torde dock vara, att detta kan inom fögderier af större utsträckning och således framför allt inom de norra länen medföra ej blott för kronofogden stora svårigheter att kunna med tillbörlig uppmärksamhet följa de många förrättningar, som han måste till vikarie öfverlemna, utan äfven för den enskilde betydlig så väl tidsutdrägt som kostnad, och Utskottet har derföre ansett sig böra tillse, om icke ändring härutinnan kunde åstadkommas. Tvenne utvägar finnas. Den ena är att göra hvarje länsman till ordinarie utmätningssman jemte kronofogden, så att borgenären finge, allt efter hvad han funne för sig beqvämligast och det större eller mindre förtroende han hyste för den ene eller andre, anlita hvilkendera utmätningssmannen han ville. Mot en sådan anordning möta dock stora hinder och svårigheter. Om än många af de nuvarande länsmännen ega både de insigter och den ekonomiskt oberoende ställning, som man måste fordra hos tjänstemän, hvilka skola *på eget ansvar* verkställa förrättningar, så pass ingripande i den enskildes rätt som utmätningar och dylikt, kan dock detta ej antagas vara fallet med alla länsmän, minst med de unga, ofta nästan alldeles oerfarne män, som Konungens befallningshafvande vid inträffade ledigheter, förfall etc. måste förordna att uppehålla länsmanstjensten. Och den valrätt, utmätningssökanden skulle ega, innebär ej heller tillräckligt korrektiv i detta hänseende, ty det är ej blott utmätningssökandens utan äfven gäldenärens och andre rättegändes intresse, som måste bevaras. Skulle genom lagens bud alla länsmän förklaras vara utmätningssmän, blefve det derföre enligt Utskottets åsigt nödvändigt att äfven för dem höja kompetensvilkoren, fordra uppbördsborgen o. s. v. Härigenom skulle dock de antydda betänkligheterna endast i fråga om de länsmän, som derefter tillsattes, komma att undanrödjas; hvarjemte de ökade kompetensfordrin-

garna ovilkorligen måste framkalla behovet af en högst väsentlig förbättring i länsmännens lönevilkor, och hvilken utgift detta skulle medföra för statsverket, torde tillräckligt framgå deraf, att länsmanstjänsternas antal uppgår till öfver 500. Då vidare hvarje länsman skulle föra utmätningssdiarium, blefve i följd häraf det Konungens befallningshafvande åliggande granskningsbestyret så betydligt förökadt, att fråga kunde uppstå, huru vida med den nuvarande organisationen af länsstyrelserna tillräckliga arbetskrafter dertill finnas. Den omständighet att inom samma distrikt finnes två behöriga utmätningsmän skulle derjemte lätt kunna medföra åtskilliga förvecklingar; samma fastighet kunde t. ex. komma att utmätas af kronofogden och länsmannen, utan att någondera hade kännedom om den andres åtgärd, och hvardera därför särskildt förordnade syssloman för uppbärande af räntor och hyror o. s. v. Den andra utvägen är att åt Konungens befallningshafvande medgifva rätt att, när särskilda omständigheter, såsom fögderiets vidsträckthet, det förtroende, någon viss länsman lyckats tillvinna sig, eller annat dylikt dertill föranleda, förordna länsman eller annan person att för visst distrikt eller visst fall i kronofogdes ställe på eget ansvar vara utmätningsman; och utskottet har så mycket hellre ansett sig böra tillstyrka denna utväg, som dylik rätt, om än i något mindre omfattning, redan finnes i gällande landshöfdingeinstruktion Konungens befallningshafvande medgifven. Härigenom kan, der behof af annan utmätningsman än kronofogden förefinnes, den åsyftade lättningen beredas parterne utan de olägenheter, som den andra utvägen skulle medföra. Några förvecklingar mellan kronofogden och den särskildt förordnade utmätningsmannen behöfva ej uppstå, ty om denne är förordnad för visst distrikt, blir han der ensam utmätningsman, och afser förordnandet visst fall, lär ej Konungens befallningshafvande underlåta att derom underrätta kronofogden. Och i den personalkännedom, som Konungens befallningshafvande måste ega, rörande de dem underordnade länsmännen, eger man tillräckliga garantier för att inga andra än fullt lämpliga personer förordnas, och att således parternas säkerhet varder bevarad. Med hänsyn just till den nära kännedom, Konungens befallningshafvande eger angående de personer, som varda förordnade, har ock utskottet ansett, att åt Konungens befallningshafvande bör kunna öfverlemnas att efter omständigheterna utsträcka förordnandet att gälla alla de exekutiva förrättningar kronofogden är behörig att verkställa; den enda ovilkorliga inskränkning i den särskildt förordnades befogenhet, som utskottet funnit böra stadgas, är, att han ej får sätta annan i sitt ställe. Bestämmelserna angående den rätt, som så-

lunda enligt utskottets åsigt bör tillkomma Konungens befallningshafvande att förordna särskild utmättningsman, hafva intagits i en ny §, hvilken ansetts lämpligen böra få sin plats efter 3 §.»

På dessa grunder hemställde särskilda utskottet, att Riksdagen måtte för sin del antaga den lydelse af 2, 3 och 4 §§, som dessa paragrafer nu ega; och blef denna utskottets hemställan af Riksdagen godkänd.

Den erfarenhet, motionärerna åberopat, torde icke vara af nog betydenhet att kunna förringa vigten af de skäl, hvilka sålunda blifvit af särskilda utskottet framlagda mot lämpligheten af att tillägga länsmännen en med kronofogdarnes sidoordnad befogenhet i utmättningsärenden; och lagutskottet föreställer sig, i likhet med särskilda utskottet vid 1877 års riksdag, att den nuvarande 4 § i utsökningslagen, med erforderlig urskilning tillämpad, innefattar ett tillräckligt korrektiv mot de olägenheter, hvilka inom större fögderier kunna uppstå i följd af stadgandet i 2 §. Utskottet får därför hemställa,

att ifrågavarande motioner icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 februari 1887.

På lagutskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.